

VISEGRÁDON 1367-BEN ÍRT KODEX A KLOSTER- NEUBURGI KÖNYVTÁRBAN.

A magyar művelődéstörténet munkásainak reményteljes föl-
tevését, hogy a törökök elől menekülő magyarországi szerzetesek
tudományos kincseiket a szomszéd Ausztria monostoraiban rej-
tették el, az ezirányban tett kutatások eredményei nem igazolták.
Azonban mindegyikök megőrizett Magyarországból származó nagy-
becsű emlékeket, melyek vásárlás vagy ajándékozás útján jutottak
birtokukba.

A minap a szent Ágoston-rend klosterneuburgi prépostságá-
nak gazdag könyvtárában különösen magára vonta figyelmemet
egy kézirat, mely a zárósorok tanúsága szerint Visegrádon
1367-ben íratott. Ezek a zárósorok (kolofon) így hangzanak.

*Expliciunt moralia beati Gregorii pape super Job Johannis de
Bredenscheid de Tremonia legiste domini L. regis Ungarie. Ad
honorem domini nostri Jesu Christi et gloriose virginis Marie matris
eius completa in Wisegrad anno domini MCCC sexagesimo septimo
de mense Julii.*

Az 1879-ik év folyamán CSONTOSI János, akkor a vezetésem
alatt álló Széchenyi Országos Könyvtár tisztviselője, az általam
megindított «Magyar Könyvszemlében» ösztönzésemre, a «ma-
gyarországi XIV. és XV. századbéli könyvmásolók és betűfestők»
sorozatát állította össze. Ebbe fölvette BREDENSCHIED Jánost is,
miután egy külföldi bibliografiai folyóirat útmutatása nyomán, a
klosterneuburgi monostor könyvtárnokától az imént idézett záró-
sorokat megszerezte. Azonban a sorozatának gyarapítására írá-
nyuló túlbuzgalomtól elcsábítva, a zárósorok szövegébe zárjel
között, önkényesen két szót iktatott be. A Magyar Könyvszemle
1879-ik évi kötetének 135 lapján a következő szöveg áll: «Ex-

pliciunt moralia beati Gregorii pape suber Job (*per manus*) Johannis de Bredenscheid.»

Pedig a valódi szövegből azt kell kiolvasnunk, hogy BREDENSCHEID a kéziratnak megrendelő tulajdonosa, nem másolója volt. Ezt a következtetést megerősíti a kézirat egész jelleme. A másoló munka olyan kézre vall, amely azzal hivatásszerűen foglalkozott.

A kézirat két kötetből áll, melyek GERGELY pápának Jób könyvéről írt magyarázó nagy tanulmányát foglalják magukban. Az első kötet a bevezetést és az első könyvtől a tizennyolcadikig, a második kötet a tizenkilencedik könyvtől a harmincötödikig terjedő részt tartalmazza.¹

Az ívrétű formájú, kifogástalan minőségű hártýára gondosan írt szöveg harminchat díszes kezdőbetűvel ékeskedik. A lapszéklet több kéztől származó jegyzeteket tüntetnek föl.

Azon körülmény, hogy a kézirat Visegrádon iratott, arra a következtetésre jogosít, hogy a visegrádi királyi könyvtárban őrzött példányból másoltatott és hogy Nagy LAJOS udvaránál könyvmásolók és díszítők állandón foglalatoskodtak.

Ami a kézirat első tulajdonosának egyéniséget illeti, az idézett kolofonból megtudjuk, hogy BREDENSCHEID János a westfaliai Dortmund városból származott és 1367-ben Nagy LAJOS udvaránál mint legista, azaz törvénytudó, jogtanácsos működött.

V. ORBÁN pápának 1363 július 13-án és 1365 május 23-ikán, IX. GERGELY pápának 1371. november 11-ikén LAJOS királyhoz és ERZSÉBET királynéhoz intézett (THEINER által közrebocsátott) leveleiből tudomást szerezünk afelől, hogy BREDENSCHEID János (ki legum doctor, jogtudor címmel jeleztetik) a jelzett években fontos politikai és egyházi természetű megbízásokkal, mint királyi követ járt Avignonban²

A pápai levelek mellett a vatikáni levéltár egy másik nem

¹ A két kötet a könyvtár kézíratainak katalogusában a 238 és 240 számokkal van jelölve.

² Vetera Monumenta Hungariam sacram illustrantia II. 103, 130, 222 számok alatt.

kevésbé fontos okiratsorozatot tartalmaz: a «Supplicatiokat», a kérvényeket, melyeket különféle kedvezmények elnyerése végett fejedelmek, egyházi és világi férfiak intéztek a pápához.

BREDENSCHEID János szintén felhasználta mindenkor az alkalmakat, hogy ilyen kedvezményeket maga és barátai számára kieszközöljön. A legelsőt ezen ekkorig kiadatlan supplicatiói között 1361. február 4-ikén VI. INCZE pápa, a következőket V. ORBÁN 1363. július 16-ikán, 1365. május 11-ikén és június 19-ikén intézte el kedvezően.

Így tehát BREDENSCHEID Jánost Nagy Lajos 1361., 1363., 1365. és 1371-ben küldötte volt mint követét a szentszékhez.

Supplicatioi, amelyekben maga számára felhatalmazást kér, hogy magánlakásán miséztethessen és fiainak nevelője számára kanonokságot kér, fölvilágosítást nyujtanak afelől, hogy világi ember volt.¹ Eszerint azon tény, hogy a jogtudós theologiai munkát íratott a maga használatára, azt hirdeti, hogy a fönmaradt kézirat nagyobb méretű könyvgyűjtemény maradványa.

FRAKNÓI VILMOS.

¹ A magyarországi vonatkozású supplicatiók másolatainak gyűjteménye a M. N. Múzeum könyvtárában.